

givet et Kort over Yoldiahavets Udbredelse, men uden at noget af Vendsyssel er havdækket. Et Kort (S. 120) har den Ussingske Isrand gengivet paa en noget letsindig Maade. Paa S. 123 har Ancylussøen faaet Afløb gennem Øresund.

Heller ikke Teksten kan siges at være fuldt ud tilfredsstillende, hvad det geologiske angaar. Aflejringerne fra Cenoman og Turon paa Bornholm er saaledes slet ikke omtalt. Istidsdannelserne i Danmark er fremstillet paa en lidet overskuelig Maade, og i Beskrivelsen af Midtjylland (S. 281) forfalder Forfatterinden lidt for meget til Romantik.

Det samme gælder egentlig om meget af det „antropogeografiske“ Stof. Man faar meget lidt sikkert at vide. Det er tilfældigt, hvad der er omtalt, og adskillige Fejl kan konstateres. Det fortælles, at Hamburgs Virksomhed kun i ringe Grad vedrører Østersøområdet (Fodnote, S. 311). Det er imidlertid en given Ting, at Hamburgs Trafik paa Østersøhavnene er meget større end f. Eks. Københavns. Den Statistik, der omtales som benyttet ved Redegørelsen for Østersøbyernes Skibsfart, er den, der findes i et Arbejde af Sten de Geer, og den naar ikke længere end til 1924. Aarhus kaldes Danmarks største Havn. Om Kolding bemærkes, at der sælges meget Rav. Forfatterinden er aabenbart venligt indstillet overfor Statsbanerne. Ved Færgefarten omtales, at „no time is lost in transshipment“.

The cottage birth place of Hans Christian Andersen“ i Odense, „Langelinje“ i København og „the Platform“ where the ghost of Hamlets father walked“ ved Helsingør er Ting, der omtales ved de danske Byer, men det er kun lidt og tilfældigt, hvad der kommer med af virkeligt geografisk Stof.

J o h s. R e u m e r t.

W. A. Graah: Undersøgelser-Rejse til Østkysten af Grønland, efter kongelig Befaling udført i Aarene 1828-31. Med Indledning og Noter ved Kaj Birket-Smith. (170 Sider. 4°. Kr. 5.00). Gyldendalske Boghandel — Nordisk Forlag. Kbh. 1932.

„Det er netop hundrede Aar siden,“ saaledes begynder Dr. B i r k e t - S m i t h sit Forord, „at W. A. G r a a h udsendte Beretningen om sin Rejse til Grønlands Østkyst 1828—31.“

Der er al Grund til at ønske denne Bog velkommen paa det danske Bogmarked, hvor den i Vinterens Løb bør finde sig mange Købere, saa vist som den er Beretningen om een af de mest epokegørende Rejser i Østgrønlands Opdagelseshistorie og ikke mindst, hvad man i disse Tider ikke tør lade upaaagtet, paa Grund af den ringe Pris, for hvilken den kan faaes til Købs.

I en hundredaarig gammel Anmeldelse af denne Bogs Original-

udgave slutter Dr. C h r. P i n g e l sin Anmeldelse saaledes: „Inden Anmelderen forlader et Værk, der saa betydeligen har udvidet og berigtiget vore geografiske Kundskaber, maa han endnu med et Par Ord omtale dets Udvortes, som i flere Henseender hjemler det en Plads imellem den nyere danske Presses fortrinligste Frembringelser dette vigtige Skrift, udstyret med 8 illuminerede Kobbertavler og et Kort sælges til en Priis, hvortil det under andre Omstændigheder neppe vilde have været mueligt at levere den blotte Text.“

Denne smukke Lovprisning af Bogens hele Fremtoning kan ogsaa overføres paa den nye Udgave, dog, at man maa tage et vist Forbehold overfor Planerne, der er en Reproduktion af de gamle smukt „illuminerede“ Kobberstik, med hvilke de ikke kan maale sig. (Udgiveren har ikke røbet, hvilken eller hvilke Institutioner det skyldes, at ogsaa sidste Del af Dr. P i n g e l's Udtalelse staar ved Magt.)

Pag. 15 udtaler Udgiveren: „Det her angivne Portræt (af G r a a h) — det eneste som synes bevaret — viser ham paa hans ældre Dage. Dette er ikke rigtigt. Portrætet, der forøvrigt ikke findes i Originaludgaven, er ikke det ældste Billede af G r a a h, idet det, der er anbragt i T h. T o p s ø e - J e n s e n's : Personalhistoriske Oplysninger om Officerer af det danske Søofficerskorps ... (Kbh. 1919) uden al Tvivl stammer fra et senere Tidspunkt. Det er imidlertid højst rimeligt, at der ingen Ungdomsbilleder er af Graah.

Dette er imidlertid uvæsentligt, og man har Lov til at lykønske saavel Udgiver som Forlag til den værdige Maade, hvorpaa det er lykkedes dem at bringe denne Hundredears Mindeudgave frem paa det danske Bogmarked.

Desværre har Tidsskriftet ikke Plads til som Dr. P i n g e l for hundrede Aar siden, i en heel lille Afhandling, at fordybe sig i Beretningens Enkeltheder, hvor interessant det end kunde være for Læseren at faa blot et lille Kig af de, til Tider, eventyrlige Oplevelser, der forefaldt paa en Rejse, hvis Gennemførelse til alle Tider vil staa som et lysende Eksempel paa Udholdenhed og Mod, parret med en utrættelig Iver efter at naa et fjernt Maal og for at opfylde de Krav, der var stillet, til at undersøge og kortlægge et Land, om hvilket kun lidet var kendt.

I sit Forord meddeler Udgiveren, at den nye Udgave „er for selve Rejsebeskrivelsens vedkommende et nøjagtigt Optryk af den oprindelige, idet kun nogle faa iøjnefaldende Trykfejl er rettet.“¹⁾ I Stedet for G r a a h's Indledning: „Korteligen at fremstille Coloniens ældre

¹⁾ Der skal gøres opmærksom paa en Fejl, der i Originaludgaven findes Pag. 153, idet der i næstsidste Stykke fra neden staar 9de August i St. f. 9de September. Denne Fejl er optrykt i den nye Udgave Pag. 159. H. B.

Historie, de formodede Aarsager til dens Undergang, saavel som hvad der indtil vore Dage blev gjort for dens Gienoprettelse", er denne erstattet med „Øst-Grønlands Opdagelse og Udforskning“, som den fremtræder i Nutiden, skrevet af Udgiveren, i hvilken Oversigt denne giver en kort og klar Redegørelse, der i sin Form og Hensigt fuldt ud svarer til, hvad der er nødvendigt for at orientere Læseren med Hensyn til Østgrønlands Opdagelseshistorie.

Foruden Indledningen er ogsaa Tillæget bortskaaret. Dette indeholdt: I. Om Østerbygdens og Vesterbygdens Beliggenhed ... II. Botaniske og zoologiske Gienstande ..., hvilke forekomme paa Østkysten af Grønland. III. Havets Temperatur paa Overreisen til Grønland i Aaret 1828. IV. Magnetiske Observationer ... V. Tabel over Brede og Længde af forskellige Punkter paa Grønlands Kyster ... Udgiveren har Ret i, at dette er uden Interesse for den almindelige Læser.

G r a a h's Bog, der udkom i 1832, blev 1837 udgivet i London, oversat af G. G o r d o n M a c d o u g a l l, med Titlen: „Narrative of an Expedition to the East Coast of Greenland, sent by Order of the King of Denmark in Search of the Lost Colonies, under Command of Capt. W. A. G r a a h ... Denne Bog er sandsynligvis ogsaa nu ret sjælden.

Saa vel Originaludgaven som Oversættelsen findes i Marinens Bibliotek, ligeledes den ovenfor omtalte Anmeldelse af C. P i n g e l. Her findes ogsaa Manuskriptet til største Parten af Bogen og Udgiveren har ved Optrykningen benyttet dette til „forskellige Oplysninger af Værdi, som ikke tidligere har været offentliggjorte. Saadanne Steder er gengivet i nærværende Udgaves Noter.“

Til sidst vil jeg blot slutte mig til Udgiveren, naar han om den Strækning, som G r a a h berejste, skriver: „Det er den samme Strækning, som yderligere undersøgte af den berømte Konebaads-Ekspedition, da G u s t a v H o l m opdagede Angmagssalik, og nu atter underkastes en endnu mere storstilet Udforskning paa den 6. og 7. Thule-Ekspedition under Ledelse af K n u d R a s m u s s e n. Og det er endelig denne Kyst, der saaledes fra først til sidst er berejst af danske, og paa hvilken der jævnligt lever talrige danske Grønlændere, som Norge nu i Sommer har „okkuperet“ til Fordel for fire (!) Nordmænd.“

Kommandørkaptajn H. B i s t r u p.